

Producenti vajec pred ďalším problémom

Prieskumom SPPK na prelome rokov 2017 a 2018 sa zistilo, že na pultoch reťazcov na Slovensku je iba 66 % slovenských vajec. Medziročne prišlo k poklesu podielu slovenských vajec o 6 %. A to aj napriek tomu, že v produkcii slepačích vajec je Slovensko dlhodobo sebestačné, v roku 2017 sa sebestačnosť v produkcii vajec dostala na úroveň 106,6 %. V roku 2017 hydinári vyprodukovali 1,270 miliardy ks vajec, čo predstavuje nárast oproti roku 2016 o 2,4 % - o 29,5 miliónov kusov.

Je však namieste otázka ako to bude so sebestačnosťou v produkcii vajec v SR v najbližšom období? Ako informovali na tlačovej besede zástupcovia ÚHS, na Slovensku zaznamenávame v poslednom období veľký tlak obchodných reťazcov na zvyšovanie ponuky vajec z podstielkových chovov. Takmer všetky zahraničné obchodné reťazce už v priebehu minulého roka 2017 deklarovali, že od roku 2025 nebudú vo svojich prevádzkach predávať spotrebiteľom vajcia z klieťkových chovov. V ponuke budú mať iba vajcia podstielkové, z voľných výbehov a z biochovov. Ako dôvod uviedli tlak spotrebiteľov na nákup tohto typu vajec. Napriek predtým deklarovanému roku 2025 už v mesiaci apríl 2018 oznámili 2 zahraničné reťazce najväčšiemu producentovi vajec v SR informáciu, že už v priebehu roku 2018 nebudú nakupovať žiadne slovenské klieťkové vajcia, iba vajcia podstielkové.

Únia hydínarov Slovenska ako aj producenti vajec v Slovenskej republike považujú tento tlak zahraničných obchodných reťazcov za neopodstatnený z pohľadu podmienok v chove nosníc na Slovensku. Klieťkové chovy majú podiel 88,5 % na chove nosníc v SR, podstielkové chovy iba 11 %, podiel biologických chovov a chovov s voľným výbehom je iba na úrovni 0,5 %.

Tento tlak zahraničných obchodných reťazcov nemá ani žiadne kvalitatívne opodstatnenie. Kvalita a zloženie vajec podľa výskumníkov, ktorí sa touto otázkou zaoberajú, totiž vôbec nezávisí od spôsobu chovu nosníc. Pretože kvalitu a zloženie vajec ovplyvňuje iba krmivo, ktoré nosnica konzumuje a jeho zloženie. Takže v kvalite vajec, ich nutričných hodnotách nie je žiaden rozdiel medzi klieťkou a podstielkou. Nehovoriac o tom, že vajcia z klieťkových chovov sú hygienickejšie, je tam nižší úhyn nosníc, v halách s podstielkou je vyššia prašnosť a pod. Tento tlak obchodných reťazcov môžeme

považovať za tlak na likvidáciu slovenských chovov nosníc, zníženie sebestačnosti SR v produkcii vajec a získanie slovenského trhu s vajcami pre masívny dovoz vajec zo zahraničia, pretože v súčasných podmienkach SR nie je v najbližšom období možné zvýšiť ponuku vajec z podstielkových chovov.

V rámci EÚ bolo nariadené, aby všetky konvenčné klieťkové chovy po 1. januári 2012 boli nahradené chovom nosníc v obohatených klieťkách. Na rozdiel od mnohých aj západoeurópskych krajín všetci slovenskí chovatelia nosníc tieto podmienky splnili. Tieto obohatené klieťky majú minimálnu životnosť na úrovni 20 rokov. Teda k zmene technológie z dôvodu zastarania a opotrebenia príde až v období rokov 2030-2031. Preto je pre všetkých chovateľov nosníc neefektívne a najmä neekonomické meniť spôsob chovu pred týmto obdobím. V SR sú od začiatku roku 2012 iba obohatené klieťky, ktoré predstavujú oproti konvenčným klieťkam welfare pre chované nosnice. Podľa ekonomiky slovenských producentov vajec, ktorí robia klieťkové, aj podstielkové predstavuje chov nosníc na podstielke zvýšené náklady o cca. 0,5 centu na 1 ks vyprodukovaného vajčka. Teda, ak by mali naši producenti predávať do obchodných reťazcov iba podstielkové vajcia, museli by zvýšiť svoje predajné ceny minimálne o túto sumu.

Zmena systému chovu obohatených klieťok na podstielkové chovy by si vyžiadala investície vo výške desiatok miliónov EUR, ktoré v súčasnej dobe a pri súčasnom vývoji cien za obdobie posledných 8 rokov nemá hydinský sektor k dispozícii. Ďalším problémom je pri zmene klieťkového chovu na podstielkový aj výrazné zníženie počtu kusov chovaných nosníc na jednej hale – ich počet by poklesol na jednu štvrtinu pôvodného počtu. Preto, aby bol zachovaný rovnaký počet nosníc pri podstielkovom chove, musel by chovateľ postaviť tri nové haly na chov nosníc. Výstavba jednej novej haly by predstavovala sumu jedného milióna EUR. Pri súčasne platných právnych predpisov v oblasti životného prostredia sa čas potrebný na vybavenie stavebného povolenia pohybuje v rozmedzí 2-3 roky. Pri drvivej väčšine fariem v SR však ďalšie rozširovanie a výstavba nových hál nie je možná z dôvodov priestorových, prípadne z dôvodu nárokov zo strany obyvateľov obcí ako aj životného prostredia. Preto tým, že by sa zmenili spôsoby chovu nosníc na podstielkové by sa znížila sebestačnosť v produkcii vajec v SR zo súčasných 106 % na úroveň približne 40 – 50 %. Rovnako by sa z dôvodu zmeny spôsobu chovu nosníc zvýšili aj náklady na produkciu vajec z dôvodu rekonštrukcie a výstavby nových hál. Pri súčasnej cenovej úrovni by to len ďalej prehĺbilo stratu, ktorú chovatelia nosníc dosahujú pri svojom podnikaní už niekoľko rokov. Ako jeden z následkov očakáva ÚHS aj možné falšovanie vajec najmä dovezených zo zahraničia, pretože popri producentoch vajec sú na trhu aj samostatné baliarne vajec, ktoré vajcia iba nakupujú. A najmä tie najlacnejšie.